

OHJE YLIMAAKUNNALLISTEN HANKKEIDEN HALLINNOINNISTA

Manner-Suomessa toteutetaan neljää alueellista EAKR-toimenpideohjelmaa (Etelä-, Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomen ohjelmat). Lisäksi toteutetaan Manner-Suomen ESR-ohjelmaa, joka jakautuu valtakunnalliseen osioon ja neljään alueelliseen osioon (Etelä-, Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomen ohjelmaosiot). Käytännössä rakennerahastohankkeita toteutetaan yleensä yhden maakunnan tai yhden välittävän toimielimen toimialueella. On kuitenkin mahdollista toteuttaa myös maantieteellisesti laajempia hankkeita. Tätä tukee myös pyrkimys saada aikaan entistä laajempia hankekokonaisuuksia.

Ylimaakunnallisen hankkeen määritelmä

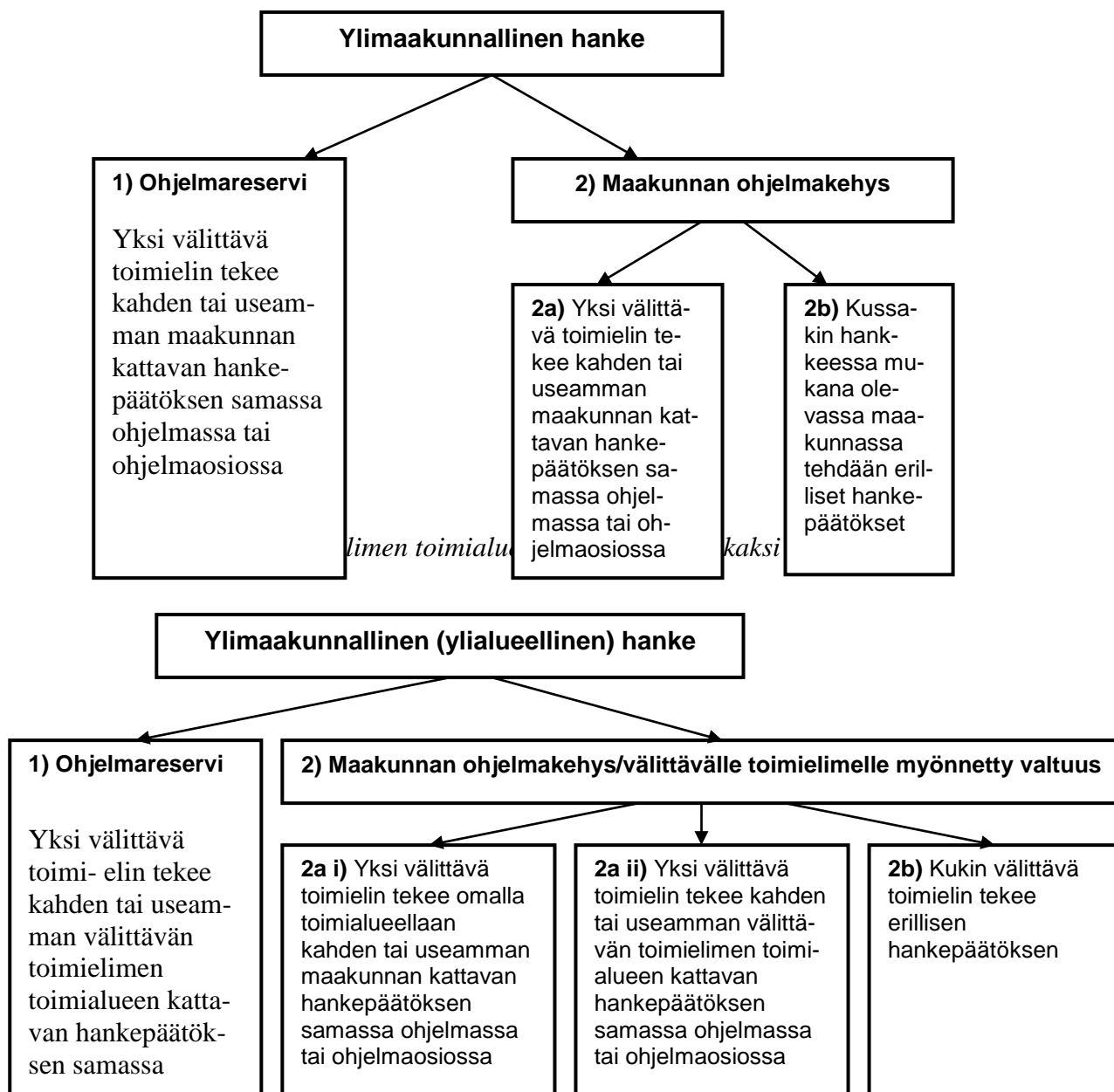
Ylimaakunnallisen hankkeen määritelmä on sidoksissa maakunnan yhteistyöasiakirja -menettelyyn. Vuosittain laadittavassa maakunnan yhteistyöasiakirjassa on määritelty kunkin maakunnassa toimivan välittävän toimielimen rahoituskehys sekä ohjelmareserviin jätettävä rahoitusosuus. Hankkeesta, joka ulottuu useamman kuin yhden maakunnan alueelle, käytetään tässä ohjeessa nimitystä ylimentaakunnallinen hanke. Mikäli jonkin välittävän toimielimen toimialue kattaa useamman maakunnan, on hanke, jota se toteuttaa käyttäen useamman kuin yhden toimialueensa maakunnan yhteistyöasiakirjassa sille osoitettua rahoituskehystä, määritelmän mukaisesti ylimentaakunnallinen hanke. Mikäli useamman maakunnan alueella toimiva välittävä toimielin toteuttaa toimialueensa ulkopuolelle ulottuvaa hanketta, voidaan käyttää myös nimitystä yliaalueellinen hanke. Tällöin tarkastelun perustana on välittävälle toimielimelle myönnetty valtuus kokonaisuutena.

Ylimaakunnallisten hankkeiden toteutus käytännössä

Yli hallinnonalan toimialueen rajojen menevä hanke voidaan sopia yhden alueviranomaisen toimesta rahoitettavaksi, mikäli hallinnonalan säädökset sen sallivat, ja tarkoitukseen soveltuvat menettelytavat ovat olemassa. Asian selvittämiseksi alueviranomaisen on oltava asiassa yhteydessä omaan ministeriöönsä. Esimerkiksi työvoima- ja elinkeinokeskuksilla on kullakin oma asetuksella määritelty toimialue, ja ne tarvitsevat ministeriön valtuutuksen toimiessaan oman alueensa ulkopuolella. Erityistä huomiota on kiinnitettävä valvonnan järjestämiseen siten, että vastuut ovat selkeitä, ja valvontatehtävä tulee asianmukaisesti hoidetuksi koko hankkeen toiminta-alueella.

Ylimaakunnallisia hankkeita voidaan toteuttaa seuraavilla tavoilla riippuen välittävän toimielimen toimialueesta:

A) Välittävän toimielimen toimialueena on yksi maakunta:

Ylimaakunnalliset hankkeet jakautuvat kuvien mukaisesti kahteen pääluokkaan niiden rahoitustavan perusteella: ohjelmareserviin jätetyllä rahoituksella toteutettaviin ja maakunnan yhteistyöasiakirja –menettelyssä kullekin välittävälle toimielimelle myönnettyllä rahoituksella toteutettaviin. Jälkimmäinen menettelytapa jakautuu edelleen kahteen (kohdassa B) kolmeen) vaihtoehtoon sen mukaan, rahoitetaanko ylimentaakunnallinen hanke yhden vai useamman välittävän toimielimen toimesta. Seuraavassa tarkastellaan kutakin vaihtoehtoa tarkemmin.

1) Ohjelmareservi

Ohjelmareservi (valtioneuvoston asetus rakennerahastoista 311/2007, 2 § 2 momentti ja 9 §) koostuu kahdesta elementistä:

1. *Kansallisesta varauksesta*, joka on enintään 3 % vuotuisesta rahoituskehyksestä ja jonka hallintoviranomainen on jo vähentänyt yhdessä teknisen tuen osuuden kanssa siitä kulmaluvusta, joka toimitetaan suuralueille vuosittain laadittavien maakunnan yhteistyöasiakirjojen (MYAK) ja alueellisten ESR-suunnitelmien pohjaksi. Hallintoviranomainen tekee vastaavan vähennyksen ESR-ohjelman valtakunnallisesta osiosta. Kansallinen varaus suunnataan äkillisistä rakenne-muutoksista kärsivillä alueilla toteutettaviin toimenpiteisiin ja sen käytöstä päättää valtioneuvosto alueiden esittämien hakemusten pohjalta. Ohjelmareserviin sisältyvä varaus on voimassa enintään kaksi vuotta, jonka jälkeen se viimeistään puretaan ja osoitetaan maakuntiin maakunnan yhteistyöasiakirjamenettelyssä huomioitavaksi.
2. *Vapaaehtoisesta ohjelmareservistä*, jota maakunnat voivat varata oman harkintansa mukaan joustoihin ja ylimaakunnallisiin hankkeisiin. Tätä rahoitusosuutta ei kohdenneta millekään hallinnonalalle tai toimintalinjalle vaan se merkitään maakunnan yhteistyöasiakirjassa ja alueellisessa ESR-suunnitelmassa omaan sarakkeeseensa. Reserviin jätettyä rahoitusosuutta ei jaeta vuosittain välittävälle toimielimille osoitettavien myöntövaltuuksien yhteydessä. Ao. maakunnan yhteistyöryhmä tai alueella toimivat välittävät toimielimet tekevät hallintoviranomaiselle (työ- ja elinkeinoministeriö) esityksen ohjelmareservin käytöstä. Ohjelmareservin jaon yhteydessä maakunnan yhteistyöryhmä tarkistaa yhteistyöasiakirjan. ESR-ohjelman valtakunnallisessa osiossa reservin suuruus määräytyy ko. vuoden talousarvion mukaisesti. Välittävä toimielin voi tehdä hallintoviranomaiselle esityksen reservin käytöstä yliaalueellisiin hankkeisiin osana jotakin valtakunnallista kehittämisohjelmaa. *Joustavuutensa ansiosta vapaaehtoisesta ohjelmareservin käyttöä suositellaan ensisijaiseksi menetelmäksi ylimaakunnallisten hankkeiden toteuttamisessa EAKR-toimenpideohjelmissa ja ESR-ohjelman alueellisissa osioissa.*

Hankepäättöksen teko käytettäessä ohjelmareserviä

Hakijana toimiva taho täyttää projektihakemuksen EURA2007 – seurantajärjestelmässä. Mikäli hanketta toteuttaa useampi taho, täytetään kaikkien toteutukseen osallistuvien hakijoiden tiedot hakemuslomakkeessa aukeaviin lisäkenttiin. EAKR- ja ESR-hakemuksissa täytettävään kohtaan 6.1 merkitään rasti kohtaan ylimaakunnallinen hanke ja ilmoitetaan sen maantieteellinen kohdealue. Myös viranomaisen täytettävän osuuden kohtaan 17.5.1 merkitään rasti kohtaan ylimaakunnallinen hanke. Aukeavassa valintaikkunassa määritetään ylimaakunnallisen hankkeen rahoituksen jakautuminen osallistuvien maakuntien kesken (huom. maakuntia on valittava vähintään kaksi ja prosentiosuuksien summan on oltava 100). Järjestelmän pääkäyttäjä voi tarvittaessa jälkikäteen muuttaa (esim. jatkohakemusten yhteydessä) aiemmin määriteltyä rahoituksen jakautumista osallistuvien maakuntien kesken. *Ohjelmareservistä rahoitettava ylimaakunnallinen hanke tallentuu EURA 2007 –seurantajärjestelmään yhdellä projektikoodilla.*

2) Maakunnan ohjelmakehys / välittävälle toimielimelle myönnetty valtuus

a) Yksi välittävä toimielin tekee kahden tai useamman maakunnan tai välittävän toimielimen toiminta-alueen kattavan hankepäätöksen samassa ohjelmassa tai samassa ohjelmaosiossa.

Mikäli ohjelmareserviä ei ole käytetty tai sitä ei ole riittävästi, mutta halutaan perustaa yksi ylimaakunnallinen hanke, voivat mukana olevat maakunnat/välittävät toimielimet sopia menettelystä, jossa yksi välittävistä toimielimistä rahoitustilanteensa sen salliessa vastaa koko hankkeen rahoittamisesta myös oman toiminta-alueensa ulkopuolella (kuitenkin ohjelma-alueen sisällä). Tämä voidaan huomioida välittävien toimielinten ja maakuntien välillä laadittaessa seuraavia maakunnan yhteistyöasiakirjoja tai alueellisia ESR-suunnitelmia tai muutoin sovittaessa seuraavan vuoden rahanjaosta välittävien toimielinten välillä. Voi myös olla tilanteita, joissa välittävä toimielin hankkeen luonteen tai sisällön niin vaatiessa päättää rahoittaa oman maakunnan/toiminta-alueensa ulkopuolelle sijoittuvaa toimintaa. Tällöin projektihakemuksen viranomaisosiossa hanketta ei voida merkitä ylimaakunnalliseksi. Hankkeen ylimaakunnallisuus ilmenee kuitenkin hakemuslomakkeen hakijan täyttämässä kohdassa 6.1, jossa ilmoitetaan hankkeen maantieteellinen kohdealue. Tämä menettely on käytössä esim. Etelä-Suomen EAKR-toimenpideohjelman ylimaakunnallisessa teemaosiossa (TL5), jossa Päijät-Hämeen liitto tekee maakuntien yhteisen sopimuksen perusteella hankepäätökset koko suuraluetta koskevista teemahankkeista.

Erityistapauksena mainittakoon tilanne, jossa välittävän toimielimen toimialue kattaa useamman maakunnan. Toteuttaessaan omalla toimialueellaan hanketta, jonka rahoitus tulee useamman maakunnan rahoituskehyksestä, on kysymyksessä ylimaakunnallinen hanke (B-kohdan vaihtoehto 2a i).

b) Välittävät toimielimet tekevät erilliset hankepäätökset

Mikäli ohjelmareserviä ei ole käytetty tai sitä ei ole riittävästi, eikä myöskään yksittäisellä välittävällä toimielimellä ole mahdollisuutta rahoittaa yhtä ylimaakunnallista hanketta, voidaan samansisältöistä toimintaa rahoittaa ainoastaan eri viranomaisten tekemin erillispäätöksin. Tällöin hankkeet käyttäytyvät EURAssa tavallisten hankkeiden tapaan, eikä niitä merkitä ylimaakunnallisiksi hakijan täytettävässä kohdassa 6.1 eikä viranomaisen täytettävässä kohdassa 17.5.1. Sen sijaan eri välittävien toimielinten rahoittamina toteutettavat samansisältöiset hankkeet voidaan kytkeä toisiinsa koontitunnuksen (viranomaisen täytettävä kohta 18) avulla, jolloin niiden rahoitus- ja seurantatiedot voidaan raportoida kootusti.

Huomioitavaa ESR-ohjelman ylimaakunnallisten/ylialueellisten hankkeiden osalta:

Manner-Suomen ESR-ohjelman alueosiot

Päätöksenteko varojen käytöstä on alueellisilla välittävillä toimielimillä. Alueosioiden ESR-varat sisältyvät maakuntien yhteistyöasiakirjoihin. Lääninhallitusten käyttämien varojen osalta maakuntakohtainen jakauma on indikaatiivinen, koska valtioneuvoston tekemään varojen jakopäätökseen ei sisälly maakuntakohtaista jakoa. OPM:n ja STM:n toteutusosuus ovat siten käytettävissä

ylimaakunnallisiin hankkeisiin. Maakunnan yhteistyöasiakirjojen ohjaava rooli varojen käytössä järjestetään kullakin alueella sovittavalla tavalla.

Tämän lisäksi suuralueilla varataan vuosittain ylimaakunnallisiin hankkeisiin osa alueellisesta ohjelmakehyksestä. Tämä osuus jätetään viranomaisittain jakamatta. Sen käytöstä ylimaakunnalliseen hanketyöhön neuvotellaan alueella viranomaisten kesken. Syntynyt esitys käsitellään yhteistyöryhmissä, jos kyseessä on maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksessä käsiteltäväksi määrätty aluekehityksen kannalta merkittävä hanke, tai sen sihteeristöissä. Samassa yhteydessä päivitetään maakuntien yhteistyöasiakirjat. Alueellisen käsittelyn jälkeen suuralueen koordinoiva TE-keskus tekee esityksen hallintoviranomaiselle varojen osoittamiseksi viranomaisten käytettäväksi. Hallintoviranomainen tekee varojen osoituspäätöksen.

Manner-Suomen ESR-ohjelman valtakunnallinen osio

Valtakunnallisen osion tarkoituksena on aikaansaada laajoja valtakunnallisia hankkeita. Siltä osin kuin päätöksiä tekevät alueelliset välittävät toimielimet, noudatetaan samoja menettelytapoja kuin ESR-ohjelman alueellisissa osioissa kuitenkin sillä erolla, että maakunnan yhteistyöasiakirjamenettely ei koske valtakunnallista osiota. Toiminnasta raportoidaan maakuntien yhteistyöryhmille.